L. s. 757/1885.

Alleg. 92

Sprawozdanie

Komisyi górniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 20. Listopada 1885. L. W. 57.152 składa sie z trzech części. W pierwszej Wydział krajowy przedkłada rachunek z użycia 50.000 zł., przyznanych uchwałą Wysokiego Sejmu z roku 1880. na badania głębszych pokładów ziemi w terenach naftowych, w dalszym dziale zdaje Wydział krajowy sprawę z przedsięwziętych badań naukowych za fundusze w roku zeszłym uchwalone; w trzeciej zaś części z czynności podjętych celem wykonania rezolucyi Wysokiego Sejmu mających na celu uzyskanie od c. k. Rządu funduszów na badania głębszych warstw ziemi, zaprowadzenie wykładów górniczych w wyższych technicznych krajowych zakładach naukowych, oraz przeprowadzenie naglącej sprawy założenia ksiąg gruntowych dla hipotek włościańskich w okolicach naftowych.

Na podobne trzy działy Komisya górnicza rozdziela niniejsze sprawozdanie.

Fundusze dane Wydziałowi krajowemu do rozporządzenia w roku zeszłym były:

a) Na poparcie robót górniczych odkrywających głębsze pokłady ziemi w okolicach naftowych . . . . . 10.000 zł.

b) Na badania i opisy geologiczne do rozporządzenia Wydziału krajowego . . . . . . 3.000 „
i do rozporządzenia Komisyi fizyograficznej . . 500 „

c) Na studya chemicznej przeróbki nafty . . . 1.700 „

d) Na wydawnictwa górnicze i stypendya dla uczniów szkół górniczych . . . . . . 1.300 „

Ad a). Kwota 10.000 zł. przeznaczona na badania pokładów ziemi jest resztą na ten cel przed 5 laty uchwalonego przez Wysoki Sejm funduszu 50.000 zł.

Sprawozdanie Wydziału krajowego zawiera rachunek szczegółowy wydanych po dzień 20. Listopada 1885. pieniędzy, oraz wykaz zobowiązań na fundusz krajowy przyjętych.

Z uchwalonych przez Wysoki Sejm w roku 1880. 50.000 zł. wypłaconą została po dzień 20. Listopada 1885. kwota 29.430 zł., resztujące 20.570 zł pozostają na pokrycie przyznanych subwencyi. Już w roku zeszłym Komisya górnicza w sprawozdaniu uznała za niezbędne dla rozwoju przemysłu naftowego, aby w jak najkrótszym czasie metoda ulepszonej techniki wiertniczej systemu kanadyjskiego znalazła w kraju najszersze zastosowanie, sądziła też, że pomoc Wydziału krajowego powinna mieć przedewszystkiem na celu zużytkowanie i zastosowanie praktyczne tej metody przez krajowe siły fachowe oraz wyrabianie w kraju przyrządów kanadyjskich dotąd z zagranicy sprowadzanych W tej myśli Wydział krajowy całą swoją uwagę skierował do wytworzenia skutecznej nauki wiercenia systemem kanadyjskim i przystąpił do organizacyi niższych szkół wiertaczy, z których jedną już wprowadził w życie przy wzorowo urządzonej kopalni w Ropiance, inne zaś dwie w Zagórzu i Krygu mają być niebawem zaprowadzone; dla tych dwóch przyjął już Wydział krajowy zobowiązania na łączną kwotę 14.000 zł.

Oprócz tego zgodnie z uchwałą Rady górniczej, przyznającej żądaną subwencyę dla kopalni w Męcinie celem rozpoznania, czy poniżej wyczerpanych poziomów znajdują się nowe głębsze warstwy ropnego piaskowca, co miałoby doniosłe znaczenie dla krajowego górnictwa naftowego, Wydział krajowy przedłożył już swoje warunki odnośnym przedsiębiorcom w Męcinie i na tę subwencyę 8.000 preliminował. Tym sposobem Wydział krajowy przyjął już zobowiązania na całą resztującą kwotę z pierwotnie uchwalonych 50.000 zł. a nawet przekroczył takową, ale uczynił to dla celów tak pożytecznych i ogólne korzyści zarówno dla górnictwa naftowego jak i dla ludności krajowej przynoszących, że Komisya górnicza uznaje w zupełności trafność i pożyteczność użytku tych funduszów.

Bilans szczegółowy tak się przedstawia:

Wypłacono po dzień 20. Listopada 1885	29.430	złr.
Przyznano: resztę na szkołę wiertaczy w Ropiance (przeds. Fibich i Suszycki)	1.000	„
na szkoły w Zagórzu (przeds. Br. Rhade) i w Krygu (przed. Moraczewski)	14.000	„
na głębsze wiercenie w Męcinie (przed. Znamirowski i Sp.	8.000	„
	52.430	złr.

Na dalsze podobne badania i na pokrycie poczynionych zobowiązań wstawił Wydział krajowy w budżet 1886 kwotę 10.000 złr.

Ważną jest kwestyą dla przemysłu naftowego, aby fabryki krajowe przystąpiły do odpowiedniego i wzorowego wykonywania przyrządów i maszyn służących do wiercenia otworów świdrowych nowymi systemami, a że tego rodzaju przedsiębiorstwo mając do zwalczenia konkurencyę zagraniczną znaną z doborowego materyału pociągnąć musi za sobą wyjątkowe koszta, których początkowa fabryka krajowa nie jest w stanie ponieść, okazuje się niezbędna potrzeba poparcia chociażby małym zasiłkiem tych usiłowań celem dostarczania górnictwu krajowemu doborowych przyrządów tutaj wyrabianych. Dla tego komisya górnicza sądzi, że z preliminowanych 10.000 złr. pozostałe 7.570 złr. winny być do uznania Wydziału krajowego pozostawione z prawem użycia ich także na zasiłek dla fabryk krajowych.

Ze względu jednak, że w obecnem wyjątkowem położeniu na oszczędności przedewszystkiem zależeć winno, komisya górnicza pomimo sumiennego przekonania o niezbędności tego zasiłku, wnosi rozłożenie preliminowanej kwoty 10.000 złr. na dwa lata, mianowicie, aby 5.000 w roku 1 886. a 5.000 w roku 1887. wypłacone być mogły.

Sprawozdanie Wydziału krajowego zaznacza już, że w roku 1886. przypadnie termin zwrotu części przyznanych subwencyi. Uchwała z roku 1880 nie wskazywała wprawdzie Wydziałowi krajowemu, by udzielał tylko pożyczek, i rozumiano, że za subwencye krajowe będą wykonywane roboty trudniejsze i kosztowniejsze mające na celu wyjaśnienie układu podziemnych warstw, a nie bezpośrednią korzyść dla właściciela kopalni, skoro jednak w niektórych przynajmniej wypadkach zysk ten za

pomocą subwencyi krajowej osiągnięty został, uważa komisya górnicza za słuszne, aby udzielone pożyczki były zwrócone i zaznacza, że zasady tej należy ściśle przestrzegać w przyszłości przy udzielaniu pożyczek bezprocentowych fabrykom przyrządów wiertniczych.

II.

W bezpośrednim związku z użyciem funduszu na przyswojenie krajowi wydoskonalonych systemów wiercenia jest także użycie funduszu przeznaczonego na stypendya dla uczniów szkół górniczych. Subwencyonując w trzech miejscach montowanie przyrządów kanadyjskich i zastrzegłszy sobie w każdej z tych trzech kopalń utworzenie szkoły wiertniczej zrozumiał Wydział krajowy potrzebę naszego robotnika, który doświadczeniem a nie nauką przychodzi do większej wiedzy.

Aprobując myśl udzielania uczniom tych szkól małych nie przenoszących kwotę 100 złr. stypendyów, uważa komisya górnicza na ten cel w preliminarzu budżetu krajowego poz. 202 wstawioną sumę 1300 złr. za minimalną.

Badania geologiczne, które dr. Zuber prowadził we wschodniej Galicyi a p. dr. Dunikowski, Szajnocha i Walter w środkowej i zachodniej nie objęły całości kraju i wymagają w roku bieżącym zestawienia i jednolitej redakcyi. Różnice, które pomiędzy pojedynczymi badaczami powstały, poddał Wydział krajowy ocenie dr. Al. Altha czł. Akademii Umiejętności i dziś pozostaje tylko opis pośrednich okolic między trzema zbadanymi terenami i ujednostajnienie podziałów geologicznych. Preliminowana na ten cel przez Wydział krajowy kwota 1600 złr. obejmuje koszta badań naukowych i wydatki na drukowanie sprawozdań.

Wydanie atlasu geologicznego całego kraju wraz ze stosownym opisem jest koniecznym rezultatem wieloletniej pracy komisyi fizyograficznej i badań geologicznych bezpośrednio przez Wydział krajowy zarządzanych, które tylko zebrane w jednolitą całość i wydane według stosownej skali staną się przystępne i dla ogółu pożyteczne. Jednak komisya górnicza ze względu na konieczność zmniejszenia wydatków krajowych wnosi na ten cel zamiast preliminowanych przez Wydział krajowy 2.000 tylko 1.000 złr.

Technologiczne chemiczne studya rozdzielił Wydział krajowy na pojedyncze kwestye, z których dwie o fabrykacyi barwników z mazi naftowych i o wyrobie sadzy, wkrótce będą ogłoszone drukiem. Zachęta do tych prac odniosła i pośredni skutek, przedłożono bowiem Wydziałowi krajowemu, wprawdzie po upływie konkursu, manuskrypt podręcznika o chemii naftowej, a literatura chemiczna została wzbogaconą w r. b. dwoma monografiami (Krzyżanowskiego i Pawlewskiego); komisya górnicza przyznaje też potrzebę utrzymania tego funduszu póki nie przyjdzie do skutku projekt założenia odrębnej stacyi doświadczalnej, której ustanowienie jest przedmiotem starań Wydziału Towarzystwa naftowego.

III.

W ogólnem sprawozdaniu z czynności Wydziału krajowego L. 55.562 r. b. podanem zostało do wiadomości Wysokiego Sejmu, że ustawa regulująca prawo do wydobywania minerałów zawierających żywicę ziemną, uchwalona na dn. 15. Października roku zeszłego uzyskała Najwyższą sankcyę i niebawem zostanie wprowadzoną w życie.

Komisya górnicza żywi przekonanie, że przy ułożeniu górniczo-policyjnych przepisów dla kopalń naftowych, Wydział krajowy uzyska zastosowanie tych przepisów do właściwości naszego przemysłu.

Na rezolucye uchwalone zeszłego roku a dotyczące ulg w wymiarze podatku dochodowego, subwencyi c. k. Rządu na badania głębszych warstw ziemi i uzupełnienie wyższych krajowych zakładów naukowych wykładami górniczymi, c. k. Rząd dał odmowną odpowiedź lub nie dał jej wcale.

Uwolnienie kopalń od podatku zarobkowego i poddanie wymiaru podatku dochodowego rewizyi organów fachowych jest dla przedsiębiorstw naftowych kwestyą nader ważną, a o bycie mniejszych decydującą; traktowanie jej przez c. k. Rząd jest dowodem zapoznania interesów tego przemysłu któremu niewątpliwie należy się ta sama co innym przedsiębiorstwom górniczym opieka. Takie same zapoznanie widzimy w nieprzychyleniu się do tylokrotnie ponawianych rezolucyi o uzupełnienie wyższych technicznych zakładów naukowych wykładami górnictwa.

Komisya górnicza wyraża przekonanie, że Wydział krajowy dołoży wszelkich starań celem uzyskania przychylnego przez c. k. Rząd załatwienia tych istotnym potrzebom kraju odpowiadających żądań, a c. k. Wyższym Sądom krajowym przypominać będzie niezbędność, aby w gminach gdzie są kopalnie nafty a szczególnie gdzie istnieją kopalnie wosku ziemnego księgi gruntowe były w jak najkrótszym czasie zaprowadzone.

W myśl powyższych uwag i wniosków Wydziału krajowego Komisya górnicza wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego w sprawach górniczych przyjmuje się do wiadomości.

2. Wstawia się w budżet na rok 1886.:

na badania głębszych pokładów ziemi i przyswojenie krajowi wydoskonalonych systemów wiertniczych 10.000 zł. na okres 2 letni 1886. i 1887. z prawem wydania w ciągu jednego roku większej nad 5.000 zł. kwoty (poz. prel. 194) . . . . 5.000 zł.

na wydanie atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem (poz. prel. 189) . . 1.000 „

na badania geologiczne kraju (poz. prel. 195) . . . . 1.600 „

na chemiczno-technologiczne studya przeróbki nafty (poz. prel. 196) . . 1.000 „

na stypendya dla górników oddających się specyalnie zawodom bardziej krajowi potrzebnym (poz. prel. 202) . . . . 1.300 „

Lwów dnia 14. Grudnia 1885.

Przewodniczący:
Chamiec.

Sprawozdawca:
Adam Skrzyński.